

До спеціалізованої вченої ради Д 55.051.07
у Сумському державному університеті

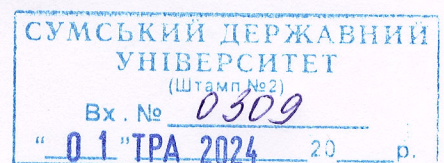
ВІДГУК

офіційного опонента – доктора юридичних наук, професора, Заслуженого юриста України Музичука Олександра Миколайовича – на дисертаційне дослідження Миргород Валерії Валеріївни на тему «Адміністративно-правові засади створення та функціонування інноваційної системи залучення, використання та контролю за міжнародною технічною допомогою в Україні», подане на здобуття наукового ступеня доктора юридичних наук за спеціальністю 12.00.07 – адміністративне право і процес; фінансове право; інформаційне право

Актуальність теми дисертаційної роботи обумовлена тим, що розвиток України, як незалежної держави, на сучасному етапі її існування в значній мірі залежить від великої кількості факторів, головними з яких є її спроможність забезпечувати себе економічно. В умовах війни ця спроможність набуває особливого значення і якості, оскільки на перший план виходить здатність забезпечити фінансування свого існування та фінансування всіх необхідних заходів, які будуть сприяти збереженню держави та громадян.

Після лютого 2022 року Україна стикнулася з проблемою фінансового забезпечення свого існування. Проте фінансова і військова допомога іноземних держав-партнерів та колосальна підтримка українського населення своєї держави, дали можливість Україні встояти на перших етапах війни та захищати в подальшому її незалежність вже майже три роки.

Разом з цим, стан війни та ведення військових дій на території України призводить до того, що відбувається знищення всього потенціалу нашої держави. Також знищуються цілі регіони з їх економічною структурою, продовжується окупація територій яка вже досягла більше 30 %. В цій ситуації Україна поступово втрачає можливості свого ефективного захисту та економічного забезпечення, що стимулює керівництво держави до перегляду підходів у сфері її фінансового забезпечення.

Як свідчить історичний досвід інших держав, що в різні історичні періоди потрапляли в схожі ситуації, одним з найбільш дієвих інструментів міжнародної підтримки держав у складних економічних та соціально-політичних ситуаціях є міжнародна технічна допомога. Враховуючи складні політичні, економічні та безпекові обставини, які склалися, Україна також стала на шлях використання цього міжнародного інституту.

Залучення міжнародної технічної допомоги до держави є досить складним процесом що має багаторівневу структуру. З одного боку пошук міжнародних партнерів-донорів, що будуть згодні підтримати державу вимагає значних організаційних зусиль, а з іншого боку – державі яка залучає міжнародну технічну допомогу треба мати ефективні механізми її використання та детально унормувати їх функціонування щоб уникнути зловживань.

Як показує аналіз стану залучення міжнародної технічної допомоги, в Україні на сьогодні не склалось усталеного сприйняття цього міжнародного інструменту підтримки та правового регулювання його використання. Україна, враховуючи ситуацію яка склалась, змушена діяти методом проб і помилок, що не сприяє максимальній ефективності.

Виправлення цієї ситуації є нагальною практичною проблемою і можливе шляхом проведення комплексного наукового дослідження міжнародної технічної допомоги як інструменту міжнародної підтримки держав які опинились у складних обставинах. Враховуючи це ми можемо обґрунтовано стверджувати, що дисертаційне дослідження на тему «Адміністративно-правові засади створення та функціонування інноваційної системи залучення, використання та контролю за міжнародною технічною допомогою в Україні», що проведене Валерією Миргород в сучасних умовах існування нашої держави, є не тільки надзвичайно актуальним, а й таким, що відповідає потребам подальшого розвитку України як незалежної та самостійної держави.

Тематика дисертації Миргород Валерії Валеріївни має зв'язок із державними та науковими програмами, планами та темами, зокрема повністю відповідає Цілям сталого розвитку України на період до 2030 року, пріоритетним напрямкам розвитку науки і техніки в Україні на період до 2023 року із розділу «Фундаментальні наукові дослідження з найбільш важливих проблем розвитку науково-технічного, соціально-економічного, суспільно-політичного, людського потенціалу для забезпечення конкурентоспроможності України у світі та сталого розвитку суспільства і держав», а також Стратегії наукових досліджень Національної академії правових наук України на 2021-2025 роки.

Дисертацію виконано в Сумському державному університеті. З урахуванням тематики дослідження дисертантка приймала участь у виконанні таких науково-дослідних робіт, зокрема:

– проєкт Міністерства освіти і науки України «Концепція нової інноваційної моделі державного управління фінансовою системою України» (реєстраційний номер 0118U003582);

– проєкт Національного фонду досліджень України «Розробка Концепції запровадження державної системи контролю за залученням та ефективним використанням міжнародної технічної допомоги в Україні на 2021-2025 рр.» (реєстраційний номер 2020.02/0137);

– проєкт Міністерства освіти і науки України «Концептуальні засади реформування системи правоохоронних органів в сучасних умовах трансформації нагляду і контролю щодо забезпечення економічної безпеки України» (реєстраційний номер 0122U000779);

– проєкт Міністерства освіти і науки України «Засади діяльності правоохоронних органів у сфері контролю за системою залучення і використання МТД: глобалізаційний вимір» (реєстраційний номер 0124U000635);

– проєкт Міністерства освіти і науки України «Корупція в умовах воєнного стану та післявоєнної відбудови: оптимальна модель протидії» (реєстраційний номер 0124U000556);

– в межах договору № БФ/24-2021 щодо «Виконання завдань перспективного плану розвитку наукового напрямку «Суспільні науки» у Сумському державному університеті».

Науково-практична значимість проведеного дослідження полягає у тому, що основні його положення дають можливість побудувати в Україні ефективно функціонуючу систему залучення та використання міжнародної технічної допомоги, що дозволить забезпечити ефективний і поступовий соціально-економічних розвиток держави. Основні результати дисертаційного дослідження можуть бути використані в діяльності відповідних державних органів, зокрема правоохоронних, або ж в процесі правотворчої діяльності. Висновки і пропозиції дисертації Валерії Миргород можуть бути використані в процесі викладання навчальних дисциплін правничого характеру в закладах вищої освіти. Так, базові положення дисертації використано Сумським державним університетом у навчальному процесі при викладанні дисциплін «Адміністративне право», «Судові та правоохоронні органи» (акт впровадження Сумського державного університету); в науковій діяльності сумського державного університету (акт впровадження Сумського державного університету). Особливої уваги заслуговує практична цінність дисертації, адже одержані результати підтверджені актами апробації Комітету Верховної Ради України з питань економічного розвитку, Окружної прокуратури міста Суми та Сумської міської військової адміністрації.

Надане на рецензування дисертаційне дослідження є комплексною роботою присвяченою створенню та побудові механізму функціонування інноваційної системи залучення, використання та контролю за міжнародною технічною допомогою в Україні.

Високий ступінь обґрунтованості і достовірності наукових положень, висновків, рекомендацій, результатів дослідження зумовлений досить

раціональною та внутрішньо узгодженою структурою дисертаційної роботи. Науково-теоретичне підґрунтя для виконання дисертації становлять наукові праці фахівців у галузі права (адміністративне право, фінансове право, кримінальне право й інших правничих наук), гуманітарних наук (філософія), соціальних і поведінкових наук (економіка), управління та адміністрування (публічне адміністрування й фінанси). Нормативно-правовою базою дисертації були Конституція України, міжнародні законодавчі акти, міжнародні договори, міжнародні стандарти та європейські рекомендації, законодавчі акти в системі вітчизняного законодавства і проекти законодавчих актів різних рівнів, що врегульовують сферу залучення, використання та моніторингу за міжнародною технічною допомогою в Україні. Інформаційною та емпіричною основою дослідження були: аналітичні та статистичні матеріали, звіти державних органів, зокрема Рахункової палати, Бюро економічної безпеки України, Кабінету Міністрів України, Секретаріату Кабінету Міністрів України, Міністерства економіки України, наукові дослідження та доктринальні джерела, інформаційно-пошукові системи.

Результати дослідження відображені в 75 наукових працях, перелік яких наведений в рефераті та дисертації. У зазначених наукових працях розкрито сутність та зміст тих наукових положень, які заявлені дисертанткою як наукова новизна. Характер видань та зміст наукових праць Валерії Миргород відповідають вимогам щодо повноти висвітлення одержаних результатів дисертації на здобуття наукового ступеня доктора юридичних наук за спеціальністю 12.00.07 – адміністративне право і процес; фінансове право; інформаційне право.

Узагальнений в роботі теоретичний та нормативний матеріал аналізується з використанням виваженого методологічного апарату. Який включає як загальнонаукові, так і конкретні наукові методи пізнання. Застосування зазначених методів є обґрунтованим, що стало запорукою успішного вирішення поставлених Валерією Миргород завдань.

Наукова новизна одержаних результатів полягає в розробці й обґрунтуванні адміністративно-правових засад щодо створення і функціонування інноваційної системи залучення, використання та контролю за міжнародною технічною допомогою в Україні. Найбільш вагомими результатами дослідження, які характеризуються науковою новизною, отримані особисто і виносяться на захист, полягають у наступному:

вперше:

- запропоновані адміністративно-правові засади створення та функціонування інноваційної системи залучення, використання та контролю за МТД в Україні, які враховують розширення існуючої нормативно-правової бази Законом України «Про систему залучення, використання та контролю за МТД в Україні»; трансформацію інституційної основи сфери МТД закріпленням за новоствореним органом виконавчої гілки влади (Національне агентство з питань залучення МТД) функцій координації роботи між донорами та бенефіціарами в межах процесу залучення МТД та регулювання відносини на етапі використання МТД; імплементацію інноваційної інтегральної системи контролю за МТД, яка охоплює суб'єктно-об'єктну підсистему, сукупність принципів, інструментів та важелів, що цілісно взаємодіють з метою забезпечення правильності дій та запобігання порушень законодавства в сфері МТД;
- розроблено науково-методичні засади контролю за МТД в Україні, що характеризуються конгруентністю та взаємоузгодженістю таких складових як суб'єкти контролю (загальні та спеціальні органи контролю), предмет та об'єкт контролю, принципи реалізації контрольних заходів, узгодженість видів контролю за різними ознаками та їх закріпленість у правових документах відповідних рівнів нормативного забезпечення механізму контролю. Запропонована системи контролю за МТД в Україні дозволяє як виконувати номінальні контрольні-моніторингові завдання, так і забезпечувати реалізацію інституту покарання за вчинення правопорушень;

– розроблено проєкт Закону України «Про систему залучення, використання та контролю за МТД в Україні», який визначає правові основи організації та функціонування системи залучення, використання та контролю за МТД, яку отримує Україна, та складається з семи розділів: 1) загальні положення (базові дефініції, принципи, види, форми, порядок оподаткування); 2) Національне агентство з питань залучення МТД (адміністративно-правовий статус, структура, повноваження, права, порядок взаємодії); 3) МТД (мета, завдання, напрямки й способи залучення МТД); 4) система залучення, моніторингу та використання МТД (етапи, планування, акредитація донорів, виконавців); 5) оцінювання ефективності використання проєктів МТД в Україні (строки проведення, суб'єкти, об'єкти, інструменти оцінювання); 6) реєстр проєктів МТД (адміністрування, контроль, перереєстрація, анулювання); 7) прикінцеві положення (дата введення в дію).

– розроблено інституційні засади створення та функціонування центрального органу виконавчої влади, уповноваженого на формування та реалізацію державної політики у сфері МТД – Національного агентства з питань залучення МТД, який функціонально буде забезпечувати залучення, моніторинг використання та оцінювання результатів виконання проєктів та їх ефективність, а також здійснювати контроль за використанням МТД. Визначено, що організаційно та функціонально діяльність Національного агентства має координуватися КМУ через Міністерство економіки України, а правовий статус має базуватися й бути відображеним через чітке закріплення завдань, повноважень та прав у сфері МТД;

– запропоновані методичні засади періодизації процесу становлення та подальшого розвитку МТД на основі опису базових нормативно-правових засад формування кожного етапу, ідентифікації реперних точок переходу від одного етапу до іншого, визначення нормативної складової процесів залучення, використання та контролю в межах кожного досліджуваного етапу. Це дозволило виділити нормативні особливості трансформації інституту МТД,

визначити подальші вектори його розвитку, ідентифікувати вразливі місця для донорів та реципієнтів;

удосконалено:

- теоретичні засади становлення законодавчого підґрунтя МТД в Україні, що охоплюють п'ять фундаментальних кластерів нормативно-правових актів, а саме: базові (чинні); основоформуючі (увійшли до Порядку № 153 та втратили чинність); проєктні (не набрали чинність); допоміжні (частково діючі); інституційні (втратили чинність). На відміну від інших підходів встановлено сильні та слабкі сторони нормативно-правових актів, кожен з яких описує окремий кластер, а також сформовано правові підвалини повоєнного відновлення України не зважаючи на турбулентність влади;
- принципи формування контракту, який укладається на підставі рамкової угоди з МТД (державність, координація взаємодії сторін договору, альтернативність концепції), а також його змістовні елементи: преамбула повинна містити мету й ціль тієї чи іншої угоди, враховуючи актуальні соціально-економічні потреби країни-реципієнта; основна частина враховувати умови реалізації проєктів МТД та узгоджені основні напрямки таких проєктів; прикінцеві положення закріплювати строкові умови, якими фіксуються часові межі виконання відповідного контракту між донором та реципієнтом. Обрана структура контракту в сфері МТД на нормативному рівні забезпечує популяризацію демократичних цінностей та засад верховенства права;
- структурно-логічну схему взаємозв'язку між індивідуальними/спільними проблемами процесів залучення й використання МТД, системне нехтування вирішення яких призводить до значних негативних наслідків, основними векторами подолання яких є: законодавче закріплення чітких строків державної реєстрації проєктів МТД та наслідків невиконання цього припису; формування єдиної централізованої інформаційної платформи проєктів МТД; створення Національного агентства з питань залучення МТД; ухвалення спеціального закону, який закріпить правові засади залучення,

використання та контролю за МТД; ідентифікація принципів реалізації МТД (прозорість, пріоритетність, партнерство, координація, результативність та своєчасність, юридична рівність та недискримінація, верховенство права, запобігання корупції);

– типологізацію правопорушень в сфері МТД: 1) порушення порядку реєстрації проєктів МТД; 2) невідповідність етапів реалізації проєктів МТД напрямам державної соціально-економічної політики; 3) порушення фінансової дисципліни; 4) порушення умов контракту пов'язаного з поданням бенефіціаром висновків про незадовільні результати впровадження проєкту. Ідентифікація змісту правопорушень в рамках розробленого вітчизняного законодавства та кваліфікація правопорушень використовуючи наявні статті ККУ та КУПАП, на відміну від існуючих, дозволяють створити передумови швидкої реалізації нововведень за допомогою наявного нормативно-правової бази, досягаючи при цьому підвищену ефективність заходів впливу;

– концептуальні засади співробітництва України з ЄС у сфері залучення та використання МТД, що, на відміну від існуючих, формалізовані за такими блоками як: 1) трансформація нормативно-правового забезпечення – обґрунтовано існування 3 етапів конвергенції нормативно-правового забезпечення кооперації України з ЄС у сфері залучення та використання МТД з конкретизацією критично важливих новацій, характерних для кожного з них; 2) форми МТД (обмін експертами; організація і проведення семінарів; надання інформації; професійна підготовка, перепідготовка кадрів; допомога у здійсненні належного перекладу законодавства ЄС; субсидії); 3) напрямки фінансування; 4) узагальнення масштабів залучення представників державного апарату до реалізації Угоди про асоціацію між Україною та ЄС в рамках проєктів МТД. Усе це в комплексі виступає підґрунтям для удосконалення системи адміністративного регулювання МТД на онові активного залучення європейської експертної підтримки, визначення конкретних центрів відповідальності, встановлення ключових показників ефективності та термінів їх досягнення.

набули подальшого розвитку:

- визначення сутності категорії «МТД» як виду допомоги, який надається на підставі укладеного договору/угоди, на безповоротній основі, на пільгових умовах донорами, в межах реалізації конкретного проекту/програми, з урахуванням стратегічних напрямків розвитку реципієнта та стабілізації соціально-економічного розвитку. На відміну від інших підходів таке визначення акцентує увагу на базових ознаках й особливостях МТД, а також уявлення про механізми технічного співробітництва;
- теоретичні засади структуризації наукового доробку з питань МТД, які відрізняються від існуючих використанням інструментарію VOSviewer v.1.6.10, що створило передумови дослідження динаміки публікацій із питань МТД, які індексуються провідними міжнародними наукометричними базами даних у тридцятитрьохрічній ретроспективі, структурувати основні контексти дослідження питань МТД у змістовному вимірі, виявити пріоритетні напрямки наукового пошуку у цій сфері та крос-секторних дослідженнях;
- характеристика інволюційної ролі моніторингу МТД в Україні, здійснена шляхом формалізації недоліків існуючої системи поточних і заключних звітів МТД: 1) відсутній єдиний інформаційний ресурс обліку проектів МТД (наразі частково відображаються на офіційних веб-сайтах органів виконавчої влади); 2) прості та неінформативні форми звітів поточного та заключного моніторингу (наявні звіти не містять інформації для прийняття управлінських рішення щодо кореляції запланованих результатів фактично отриманим); 3) відсутня формалізація механізму подальших дій у разі недосягнення результатів проекту МТД; 4) відсутній чіткий механізм притягнення до юридичної відповідальності у разі виявлення порушень в процесі моніторингу;
- сутність поняття «критеріїв оцінювання ефективності реалізації проектів МТД в Україні», як законодавчо закріплених кількісних та якісних показників діяльності реципієнтів й виконавців проектів МТД щодо реалізації ефективного підходу використання ресурсів МТД, з метою забезпечення

контролю за проєктами МТД, попередження правопорушень в цій сфері та виявлення головних проблемних питань, які перешкоджають отриманню очікуваних результатів. На відміну від інших підходів акцентовано увагу на диференціації релевантних показників оцінювання ефективності та базових напрямках необхідності дослідження ефективності проєктів МТД;

– обґрунтування методичних засад формування інформаційної бази дослідження ефективності реалізації проєктів МТД в Україні за допомогою двох груп релевантних показників оцінених через призму намірів і результатів. Це сприяє комплексному та мультикритеріальному аналізу кількісних та якісних показників реалізації проєктів МТД, а також дозволяє сформуванню підґрунтя для уповноважених органів державної влади у контексті прийняття управлінських рішень щодо необхідності проведення додаткового аудиту проєктів МТД залежно від рівня ефективності їх реалізації.

На особливу увагу заслуговують наступні положення, висновки, рекомендації та пропозиції, що викладені в дисертації, які найбільш наочно демонструють її новизну, теоретичну та практичну значимість:

1) у пункті 1.1 дисертанткою досить вдало визначено чотири етапи становлення процесу виникнення та розвитку міжнародної технічної допомоги, що виступило історіографічною основою подальшого дослідження: 1) зародження (1945-1948 рр.), коли вперше суспільство сформувало новий вид міжнародної допомоги в рамках реалізації Плану Маршала з метою подолання наслідків Другої світової війни; 2) початковий розвиток (1949-1959 рр.), а саме зародження ідей МТД та закладення ключових принципів, який виступає дійсно періодом акцентування уваги на перспективі формування МТД як невід'ємної частини тогочасних міжнародних відносин; 3) становлення (1960-1996 рр.), виступив справжнім етапом популяризації міжнародного співробітництва у сфері МТД, формування концепції сталого розвитку, формування якісно нових механізмів надання і отримання МТД, популяризація ефективності використання МТД; 4) трансформація (1997 р. і по теперішній час) характеризується ухваленням фундаментальних актів у

сфері МТД, зокрема Декларації тисячоліття ООН (2000 р.), Паризької декларації (2005 р.), Глобальних цілей сталого розвитку до 2030 р. (2015 р.), особливим місцем в яких надано питанню надання та використання МТД;

2) у пункті 1.2. дисертанткою визначено теоретичне підґрунтя використання категорії «міжнародна технічна допомога» та визначено її характерні риси, серед яких: 1) завжди міжнародний характер допомоги, на підставі підписаного договору/угоди між реципієнтом та донором; 2) надання МТД відбувається за погодженням уряду країни-донора (у випадку надання МТД країною-донором) або виконавчим органом міжнародної організації (у випадку надання МТД організацією-донором); 3) надання МТД відбувається на пільгових умовах; 4) МТД надається в рамках реалізації конкретної програми або проєкту, тобто МТД носить програмний характер; 5) безповоротний характер допомоги; 6) формування напрямків надання МТД та їх узгодження між донорами та реципієнтами; 7) моніторинг реалізації МТД, моніторинг за ефективністю використання ресурсів МТД; 8) формування стратегічних планів залучення МТД реципієнтами, шляхом включення цього елемента допомоги до стратегічних планів розвитку та стабілізації національної економіки;

3) в розділі 2 встановлено, що специфічною рисою інституту міжнародних договорів є процедура укладення угод, яка ґрунтується на використанні рамкових угод між її сторонами, а саме країнами-партнерами або ж міжнародними організаціями. Базуючись на вітчизняній та закордонній правовій базі ідентифікації категоріального апарату «рамкова угода» доведено, що цей вид угод фактично не має жодних конкретних умов та не встановлюють їх, а виступає базисом для укладення контрактів/угод по технічному співробітництву в майбутньому. У той же час, автором визначені ключові особливості, які характерні для рамкових угод: 1) предмет у вигляді суспільних відносини; 2) мета – створення та подальше функціонування складної та дієвої системи стійких правових зв'язків й загальноприйнятих правил; 3) рівні

реалізації: сам контракт/угода, умови організації контракту/угоди, уточнюючі умови;

4) сформовані в пункті 3.1 основні напрямки залучення міжнародної технічної допомоги, зокрема: 1) реформа системи національної безпеки та оборони; 2) конституційна реформа; 3) відновлення територіальної цілісності та відбудова Донбасу; 4) оновлення влади та антикорупційна реформа; 5) судова реформа; 6) реформа системи органів правопорядку; 7) децентралізація та реформа публічної адміністрації; 8) забезпечення прискореного економічного розвитку; 9) регуляторна політика, розвиток підприємництва та забезпечення умов конкуренції; 10) реформа фінансового сектору; 11) реформа сільського господарства; 12) реформа енергетики та енергонезалежність; 13) інфраструктура і транспорт; 14) забезпечення громадян комунальними послугами та реформування житлової політики; 15) соціально-гуманітарна реформа; 16) реформа системи охорони здоров'я; 17) реформа системи управління довкіллям та інтеграція екологічної політики в інші галузеві політики;

5) визначені в пункті 4.1 критерії оцінки ефективності використання бюджетних коштів при функціонуванні сучасної моделі державного управління бюджетними ресурсами, серед яких визначено: 1) Об'єкт оцінки; 2) визначення обсягу бюджетних коштів, необхідних для діяльності; 3) характер оцінки ефективності; 4) основний напрямок оціночних показників;

6) в пункті 4.1 визначені додаткові (факультативні) критерії та конкретизовано, що певну сукупність таких критеріїв доцільно застосовувати для оцінювання окремих проєктів міжнародної технічної допомоги, адже вони також мають вагоме значення для належної характеристики підсумків реалізації проєктів: 1) протидія ризикам сектору безпеки і оборони; 2) економічна стійкість та розвиток за фактом використання МТД; 3) реалізація принципів державного управління; 4) виконання Україною міжнародних зобов'язань; 5) досягнення результатів соціального характеру; 6) Поглиблення міжнародної співпраці; 7) вплив на формування інвестиційного клімату; 8)

вплив громадянського суспільства на реалізацію проєктів/програм МТД; 9) вдосконалення інформаційного, технічного, наукового, кадрового забезпечення систем управління в сфері публічного адміністрування. При цьому дисертанткою розроблені показники ступеня реалізації додаткових (факультативних) критеріїв оцінки ефективності реалізації проєктів міжнародної технічної допомоги в Україні (за 3-бальною шкалою): 3 – наміри реалізовані; 2 – наміри реалізовані з нижчим ефектом; 1 – наміри не реалізовані, або неможливо встановити ступінь реалізації намірів (у зв'язку зі специфікою послуг отриманих Україною).

Відзначаючи в цілому високий рівень виконання дисертації Валерією Миргород на тему «Адміністративно-правові засади створення та функціонування інноваційної системи залучення, використання та контролю за міжнародною технічною допомогою в Україні», її наукове та практичне значення, цілісність та послідовність викладення матеріалу, необхідно зазначити, що в цьому дослідженні присутні **дискусійні положення, зауваження**, які можуть стати підґрунтям наукової дискусії і напрямами подальшої розробки проблеми залучення та використання міжнародної технічної допомоги в Україні. Зокрема:

1) Особливої уваги у розділі 1 заслуговують висновки щодо офіційної допомоги розвитку, яка є основною формою надання міжнародної економічної допомоги, для якої характерні наступні вимоги: 1) реципієнтами є бідні країни або країни, що розвиваються; 2) мета допомоги – підтримка і забезпечення соціально-економічного розвитку держави; 3) донорами є офіційні державні установи; 4) не є комерційним проєктом та не може мати комерційної складової направленої на отримання прибутку. Офіційна допомога розвитку як каталізатор у сфері фінансування країн, що потребують такої допомоги, як інструмент до сталого зростання, зміцнення економічного, інституційного, соціального, інфраструктурного статусу країни, а також інструмент до заохочення іноземного інвестування та торгівлі, подолання бідності, зміцнення системи охорони здоров'я, освіти та науки. Разом з тим потребує

додаткового роз'яснення взаємозв'язок офіційної допомоги розвитку та міжнародної технічної допомоги.

2) В пункті 1.2. дисертантом було проведено бібліометричний аналіз категорії МТД. Використання зазначеного методу дозволило визначити основні напрямки наукової думки у розрізі тематики досліджуваного питання, сформулювати групи тотожних поглядів, здійснити аналіз дослідницьких мереж за різними класифікаційними ознаками. Так, з метою формалізації змістовно-концептуального виміру наукових досліджень у сфері міжнародної технічної допомоги було відібрано 9459 наукових публікацій, проіндексованих наукометричною базою Scopus протягом 1990-2023 років. За результатами такого методу дослідження було обрано для подальшого дослідження теоретичних основ категорії «міжнародна технічна допомога» бібліометричний аналіз саме категорії «international technical cooperation». Однак, вважаю, що потребує більш детального обґрунтування спосіб вибору саме цієї категорії, адже окрім категорії «international technical cooperation», заслуговують на увагу і такі категорії як «international assistance» та «international aid», «global technical aid».

3) В пункті 2.1 автором зазначено «...специфікою міжнародних договорів та даного договірної інституту загалом виступає процедура укладення угоди, яка ґрунтується на використанні рамкових угод між сторонами таких угод – країнами-партнерами або ж міжнародними організаціями...». Вважаю, що робота була б більше змістовною, якби автор дисертації більш детально зупинилася на обґрунтуванні теоретико-методологічного базису рамкових угод.

4) В пункті 3.1. дисертації автором зазначається: «Запити на залучення МТД мають формуватися на основі завдань та заходів, визначеними такими ключовими документами для України як Угодою про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами з іншої, а також Цілям сталого розвитку, схвалених резолюцією Генеральної Асамблеї ООН № 70/1 від

25.09.2015 р., регіональним стратегіям розвитку тощо». При цьому в роботі висловлюється критична позиція щодо відсутності єдиної стратегії розвитку сфери МТД в Україні, яка б виступила основою до залучення допомоги. Робота мала б більш завершений вигляд, якби дисертанткою було запропоновано стратегію залучення МТД.

5) В дисертації описано значення МТД для України та її соціально-економічного розвитку. Акцентовано увагу на обсягах допомоги та впливу на різні сфери суспільного життя. В цьому аспекті акцентовано увагу на специфіці реалізації системи залучення, використання, моніторингу МТД в Україні, досліджені кращі світові практики, визначено позитивний вплив від реалізації проєктів. Однак, було б логічно дослідити негативний досвід реалізації проєктів МТД та розкрити в роботі аспект негативного впливу на Україну, якщо такий мав місце під час технічного співробітництва з партнерами з розвитку.

б) Одним із додатків дисертації є проєкт Закону України «Про систему залучення, використання та контролю за міжнародною технічною допомогою в Україні», який дійсно має практичне значення, що підтверджується відповідними документами. Разом з тим, робота мала б більш завершений вигляд, якби основним базисом наукової новизни та всього дисертаційного дослідження виступив не лише проєкт закону, а й проєкт Концепції залучення та використання міжнародної технічної допомоги у воєнний та повоєнний період. Такий документ мав би сформувати дорожню карту функціонування сфери залучення та використання міжнародної технічної допомоги в Україні на найближчі роки, особливості розвитку взаємовідносин з країнами-партнерами та міжнародними організаціями, стратегічні напрямки розвитку цієї сфери, перспективи модернізації та реформування.

Водночас висловлені зауваження носять характер побажань та не можуть суттєво вплинути на загальну високу наукову цінність рецензованої роботи та позитивну оцінку проведеного Валерією Миргород дослідження.

Загальний висновок щодо дисертації Миргород Валерії Валеріївни

на тему «Адміністративно-правові засади створення та функціонування інноваційної системи залучення, використання та контролю за міжнародною технічною допомогою в Україні»:

Матеріал у дисертації викладено грамотно, з використанням фахової термінології. Основні положення дисертації відображено в рефераті повною мірою, а дисертація є цілісною, самостійною й завершеною працею.

Дисертація Миргород Валерії Валеріївни на тему «Адміністративно-правові засади створення та функціонування інноваційної системи залучення, використання та контролю за міжнародною технічною допомогою в Україні» виконана на належному науково-теоретичному рівні, є завершеною працею, в якій отримано нові науково обґрунтовані результати, що вирішують конкретну наукову проблему, яка має суттєве значення для науки адміністративного та фінансового права, тобто за своєю актуальністю, новизною постановки та вирішення досліджених проблем, теоретичним рівнем та практичною значущістю відповідає пп. 7, 8, 9 «Порядку присудження та позбавлення наукового ступеня доктора наук», затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 17 листопада 2021 року № 1197 (зі змінами від 19 травня 2023 року № 502).

На основі зазначеного вище можна зробити висновок про те, що її автор – Миргород Валерія Валеріївна – заслуговує на присудження наукового ступеня доктора юридичних наук зі спеціальності 12.00.07 – адміністративне право і процес; фінансове право; інформаційне право.

Офіційний опонент:

**доктор юридичних наук, професор,
Заслужений юрист України,
проректор з наукової роботи
Харківського національного
університету внутрішніх справ**

Олександр МУЗИЧУК